210-473	ชื่อ ..... รหัสประจำตัว .....

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

คณะวิศวกรรมศาสตร์

การสอบปลายภาคการศึกษาที่ 2 **ประจำปีการศึกษา** 2556

วันที่ 4 มีนาคม 2557 **เวลา** 13.30-16.30 น.

วิชา 210-473 Power Systems Protection **ห้องสอบ** S817

คำแนะนำ

1. ข้อสอบชุดนี้มีทั้งหมด 5 ข้อ รวม 11 หน้า ควรตรวจสอบก่อนลงมือทำ
2. ควรทำข้อสอบด้วยความมีสติ ไม่ตื่นเต้นหรือประมาทจนเกินไป
3. การสอบเป็นแบบปิดตำรา แต่อนุญาตให้นำกระดาษขนาด A4 ซึ่งบันทึกข้อความอะไรก็ได้ เข้าห้องสอบได้จำนวน 1 แผ่น
4. อนุญาตให้นำเครื่องเขียนและเครื่องคำนวณทุกชนิด(อนุญาตให้นักศึกษาบันทึกข้อมูลเข้าไปได้) เข้าห้องสอบได้
5. อนุญาตให้ใช้ดินสอหรือปากกาสำหรับการเขียนคำตอบ

ผู้ออกข้อสอบ : ผศ. สุนทร ปิยรัตนวงศ์

ข้อ	1	2	3	4	5	รวม
คะแนนเต็ม	40	20	20	20	20	120
คะแนนที่ได้						

ชื่อ _____ **รหัสประจำตัว** _____

210-473	ชื่อ ..... รหัสประจำตัว .....

ข้อ 1 จงทำเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อที่ถูก และทำเครื่องหมาย ✕ หน้าข้อที่ผิด

ตอบถูก ได้คะแนนข้อละ 2 คะแนน

ตอบผิด เสียคะแนนข้อละ 2 คะแนน

..... 1.01 ในการออกแบบระบบป้องกันมอเตอร์ จะต้องคำนึงถึงระดับความรู้ความสามารถของพนักงานที่รับผิดชอบดูแลมอเตอร์นั้นด้วย

..... 1.02 รีเลย์ป้องกันที่ใช้สำหรับการป้องกันความเสียหายของมอเตอร์ ซึ่งอาจเกิดจากสภาวะแรงดันตกชั่วขณะ คือ รีเลย์หมายเลข 47

..... 1.03 ระบบป้องกันที่ดีที่สุดสำหรับการป้องกันการลัดวงจรภายในชุดขดลวดอาร์เมเจอร์ของมอเตอร์ คือ ระบบป้องกันแบบวัดผลต่าง

..... 1.04 ตัวตรวจวัดอุณหภูมิที่นิยมใช้กันในระบบป้องกันสภาวะอุณหภูมิภายในมอเตอร์มีค่าสูงเกินไป คือ RTD

..... 1.05 รีเลย์หมายเลข 40 นิยมนำมาใช้ในระบบป้องกันมอเตอร์เหนี่ยวนำขนาดใหญ่

..... 1.06 ความเสียหายอย่างรุนแรงของหม้อแปลงประมาณ 70-80 % เริ่มต้นมาจากการเกิด Inter-turn fault ในชุดขดลวดของหม้อแปลง

..... 1.07 การตรวจสอบสภาวะ Over fluxing ภายในหม้อแปลง ทำได้โดยการตรวจสอบจากค่าอัตราส่วน E/f

..... 1.08 เมื่อความดันน้ำมันของหม้อแปลงมีค่าสูงเกินปกติ ระบบป้องกันต้องสั่งให้เซอร์กิตเบรกเกอร์ทริปทันที

..... 1.09 หลักการต่อ CT ในระบบป้องกันหม้อแปลงที่ต่อแบบ Y- Δ คือ ต้องต่อ CT ให้เหมือนกับการต่อของชุดขดลวดด้านที่ CT นั้น ติดตั้งอยู่

..... 1.10 Interposing CT ต้องติดตั้งทางด้าน Y ของหม้อแปลง Δ - Y เท่านั้น

..... 1.11 การต่อเครื่องกำเนิดไฟฟ้าลงดินโดยต่อ Earthing transformer เข้ากับเทอร์มินอลของเครื่องกำเนิดไฟฟ้านั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการลดโอกาสของการเกิดฮาร์มอนิกที่ 3

..... 1.12 การป้องกันการลัดวงจรลงดินภายในชุดขดลวดอาร์เมเจอร์ของเครื่องกำเนิดไฟฟ้า โดยใช้รีเลย์หมายเลข 50G นั้นไม่สามารถป้องกันการเกิดลัดวงจรในชุดขดลวดได้ทุกๆจุด

..... 1.13 จุดเด่นของการนำรีเลย์หมายเลข 64 มาใช้ในระบบป้องกันการลัดวงจรลงดินภายในชุดขดลวดอาร์เมเจอร์ของเครื่องกำเนิดไฟฟ้า คือ มีความสามารถแยกแยะบริเวณที่เกิดลัดวงจรได้ดี

..... 1.14 การป้องกันการลัดวงจรลงดินของชุดขดลวดสนามของเครื่องกำเนิดไฟฟ้านั้น ถือว่าวิธี Potentiometer method จะดีกว่าวิธี AC injection method

..... 1.15 ถ้าเครื่องกำเนิดไฟฟ้าซิงโครนัสทำงานในสภาวะสูญเสียการกระตุ้น จะทำให้ระดับความร้อนภายในเครื่องกำเนิดไฟฟ้านั้นเพิ่มมากขึ้น

..... 1.16 การลัดวงจรที่เกิดขึ้นบ่อยครั้งที่สุดในระบบบัสบาร์ คือ การลัดวงจรแบบ 2 เฟส

..... 1.17 รีเลย์ป้องกันที่เหมาะสมสำหรับใช้ป้องกันบัสบาร์ คือ รีเลย์ป้องกันแบบวัดผลต่าง

..... 1.18 การใช้ Air core reactor ทำหน้าที่ตรวจวัดกระแสในระบบป้องกันบัสบาร์ เป็นการเพิ่มความน่าเชื่อถือของระบบป้องกันนั้น

..... 1.19 รีเลย์ป้องกันกระแสเกินชนิดสั่งทริปทันที สามารถนำมาใช้ในระบบป้องกันบัสบาร์ได้เช่นกัน

..... 1.20 ระบบป้องกันบัสบาร์ที่วินิจฉัยฟอลต์โดยใช้เทคนิค Directional comparison นั้น สามารถป้องกันได้ทั้ง Internal fault และ External fault

ข้อ 2 มอเตอร์เหนี่ยวนำซึ่งมีค่าพิกัด 1000-hp, 2.4-kV, ประสิทธิภาพ 90% และเพาเวอร์แฟกเตอร์ 0.95 ล้าหลัง ได้รับการป้องกันความเสียหายจากสภาวะกระแสเกินซึ่งเกิดจากการลัดวงจรระหว่างเฟสและการขับโหลดเกินพิกัด โดยรีเลย์หมายเลข 50/51 ส่วนการลัดวงจรลงดิน ได้รับการป้องกันโดยใช้รีเลย์หมายเลข 51N

(ก) จงวิเคราะห์หาค่าอัตราส่วนของ CT ที่ใช้ในระบบป้องกันทั้งหมด กำหนดให้เลือกจากค่าต่อไปนี้
50/5, 100/5, 150/5, 250/5, 300/5, 400/5, 500/5, 600/5

(ข) จงวิเคราะห์หาค่า PS ของรีเลย์ป้องกันที่ใช้ในระบบป้องกันทั้งหมด ถ้ารีเลย์สามารถปรับตั้งค่า PS ได้ดังนี้ หมายเลข 50 : 5, 10, 15, 20 และ 30 A
หมายเลข 51 : 2, 3, 4, 5, 6 และ 7 A
หมายเลข 51N : 0.25, 0.5, 0.75, 1 และ 1.5 A

(ค) จงวาดแผนภาพแสดงการต่อของ CT และรีเลย์ที่ใช้ในระบบป้องกันทั้งหมด ถ้าการต่อวงจรของระบบป้องกันการลัดวงจรลงดินเป็นแบบ Residual connection

210-473	ชื่อ ..... รหัสประจำตัว .....

210-473	ชื่อ ..... รหัสประจำตัว .....

ข้อ 3 ถ้าทำการป้องกันการลัดวงจรภายในหม้อแปลง 3 เฟส ที่มีค่าพิกัด 50-MVA, 34.5-kV Δ/500-kV Y โดยใช้รีเลย์แบบวัดเปอร์เซ็นต์ผลต่าง

(ก) จงวาดแผนภาพแสดงการต่อหม้อแปลง, CT และรีเลย์ป้องกัน (วาดตอบในรูป)

(ข) จงเลือกอัตราส่วนกระแสของ CT ทั้งสองด้านของหม้อแปลง กำหนดให้เลือกจากค่าต่อไปนี้

100/5, 200/5, 400/5, 500/5, 600/5, 800/5, 1000/5 และ 1200/5

(ค) จงวิเคราะห์หาค่าพิกอัพเปอร์เซ็นต์ผลต่างของรีเลย์ ถ้ารีเลย์ที่ใช้นี้สามารถปรับตั้งค่าได้ดังนี้

10%, 15%, 20%, 25% และ 30%

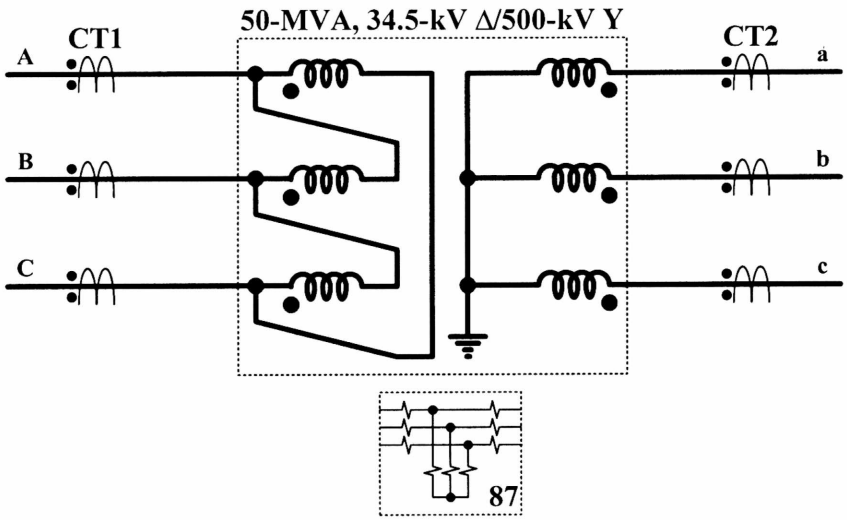

210-473	ชื่อ ..... รหัสประจำตัว .....

210-473	ชื่อ ..... รหัสประจำตัว .....

ข้อ 4 ถ้าทำการออกแบบระบบป้องกันการลัดวงจรระหว่างเฟสและการลัดวงจรลงดิน ภายในเครื่องกำเนิดไฟฟ้าในรูปข้างล่างโดยใช้รีเลย์หมายเลข 51 และ 51N ตามลำดับ

(ก) จงวาดเส้นแสดงการต่อ CT และรีเลย์ทั้งหมด ในวงจรสมมูล 3 เฟส ของเครื่องกำเนิดไฟฟ้า (วาดตอบในรูป)

(ข) ตัวต้านทานที่ต่อลงดิน 50 Ω นี้สามารถจำกัดค่ากระแสลัดวงจรลงดินได้สูงสุดเท่าไร

(ค) จงวิเคราะห์หาค่า PS ของรีเลย์หมายเลข 51 ซึ่งค่า PS นี้ ต้องมีค่ามากกว่าค่ากระแสพิกัดของเครื่องกำเนิดไฟฟ้าประมาณ 15% รีเลย์สามารถปรับตั้งค่า PS ได้ดังนี้ 2, 2.5, 3, 3.5, 4, 4.5, 5 และ 6 A

(ง) ถ้าปรับตั้งค่า PS ของรีเลย์หมายเลข 51N ให้เท่ากับ 0.35 A รีเลย์นี้สามารถป้องกันการลัดวงจรภายในชุดขดลวดอาร์เมเจอร์ได้กี่เปอร์เซ็นต์ของชุดขดลวด

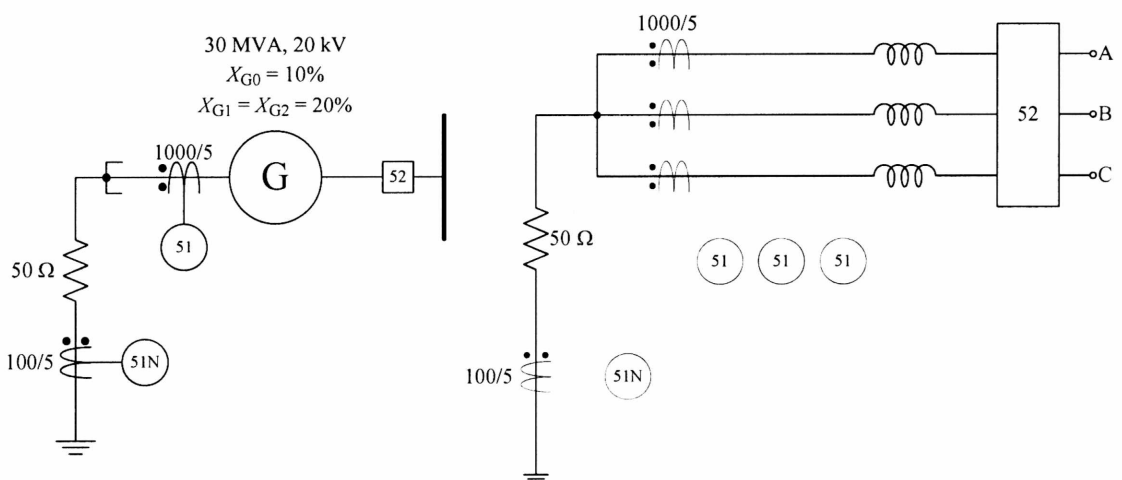

ข้อ 5 จงออกแบบระบบป้องกันบัสบาร์ 115 kV ในรูปข้างล่างโดยใช้รีเลย์หมายเลข 59 ในการออกแบบต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

(ก) เลือกค่าอัตราส่วนของ CT1, CT2, CT3, CT4 และ CT5 กำหนดให้เลือกจากค่าต่อไปนี้
100/5, 200/5, 300/5, 400/5, 500/5, 600/5, 800/5, 1000/5

(ข) วาดวงจรสมมูล 1 เฟส ของระบบป้องกัน พร้อมทั้งแสดงทิศทางการไหลของกระแสทั้งหมด ในสภาวะที่เกิดลัดวงจรภายนอกเขตป้องกัน ณ จุด P ดังแสดงตำแหน่งในรูป กระแสลัดวงจรสูงสุดจะมีขนาด 100 kA ซึ่งจะทำให้ CT5 เกิดการอิ่มตัว

(ค) วิเคราะห์หาค่าแรงดันพิกอัพของรีเลย์หมายเลข 59 ซึ่งต้องมีค่ามากกว่าแรงดันที่ตกคร่อมรีเลย์ในกรณีที่เกิดลัดวงจรภายนอกเขตป้องกัน ณ จุด P ดังแสดงตำแหน่งในรูป กระแสลัดวงจรสูงสุดจะมีขนาด 100 kA แล้วทำให้ CT5 เกิดการอิ่มตัว เท่ากับ 1.5 เท่า กำหนดให้ค่าความต้านทานด้านทุติยภูมิของ CT ทั้งหมดมีค่าเท่ากับ 0.5 Ω

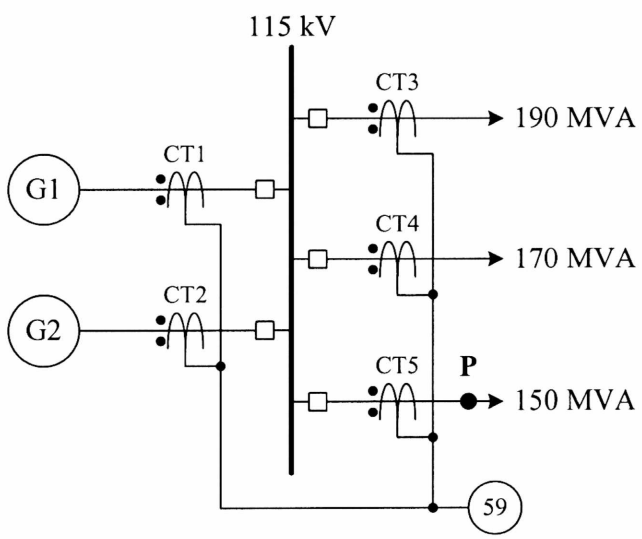

210-473	ชื่อ ..... รหัสประจำตัว .....